

ST. STEPHANUSKERK TE BORNE

RONDLEIDING EN BEKNOPTTE GESCHIEDENIS

Een kerkgebouw bezoeken is wellicht geen alledaagse bezigheid.

Er binnengaan is:

- de ruimte tot je laten komen
- de stilte ervaren
- de decoratie ontdekken
- bezien wat is uitgebeeld
- ramen en beelden laten vertellen

.... misschien iets ontdekken wat tot vrede strekt.

WELKOM! In dit open Huis van God en huis van mensen.

EEN VERZOEK!

Stilte te bewaren in dit huis van gebed.

De St.Stephanuskerk werd geconsacreerd dat wil zeggen toegewijd aan God voor de eredienst op **6 december 1888**.

12 KRUISJES

werden daarbij gezegend, die aan de binnenkant van de buitenmuur zitten, om aan te duiden, dat binnen deze muren de leer der 12 apostelen dient verkondigd te worden.

Bij de consecratie van de kerk werden de volgende teksten gebeden:

- Hier brengt Gij Uw volk bijeen om het ene Lichaam van Christus te vormen, dat eens volkomen zal zijn in 't visioen van vrede, het hemels Jeruzalem.
- Hier wordt het mysterie zichtbaar, dat Gij voltrekt; Het wonder van Uw Verbondsbloed met de mensen.
- Hier schenkt Gij voortdurend Uw genade, (uw Zegen) aan het volk, dat op weg is naar U.

De PATROON van deze kerk is de Heilige **Stephanus**

De eerste diaken van de christenheid, die in zijn betoog tegen de Joden aangaf dat God eigenlijk te groot is, zelfs voor een mooie tempel. Hij zag in een extase Jezus aan de rechterhand van God (Handl.der Ap.7,49-56).

Kort overzicht van de geschiedenis van de Stephanus Parochie

- 1015: De parochie ontstond rondom die tijd. In Oud Borne werd toen een kerkje gebouwd op de plaats waar nu de Oude N.H.Kerk staat. Daarvóór werd ze bediend vanuit Oldenzaal en Delden.
- 1575: Na de reformatie verviel de parochie en werden er zo nu en dan diensten gehouden in woningen en schuren, wanneer een priester gekomen was.
- 1785: Er werd in Oud Borne, op de Koppelsbrink, een schuurkerk gebouwd en de Stephanus Parochie had weer een eigen centrum voor de liturgie.
- 1888: De schuurkerk was te klein geworden door de toename van de bevolking. **Architect Molenaar** (1850-1930) uit Den Haag bouwde in opdracht van het kerkbestuur, deze Kerk in Neo Gotische stijl.
- 1890: Kunstenaars en vaklieden begonnen aan de verfraaiing van het interieur.
- 1894: De toren werd gebouwd. Daardoor werd dit gebouw in zijn uiterlijke vorm voltooid.
- 1988: Het honderdjarig bestaan van de kerk werd gevierd. De restauratie werd afgesloten met de beschildering van het interieur.

RONDGANG DOOR DE KERK; Begin achter in de kerk.

(De platte grond vindt u onderaan de tekst van de Rondleiding, voorzien van nummers die de plaats van het voorwerp aangeven)

1. - MIDDENSCHIP.

Achter in de kerk staande ziet u het middenschip met de rijk geprofileerde zuilen(pilaren) waarvan de kapitelen zijn versierd met bladgoud en ornamenten, terwijl de ribben van de gewelven door de steenrode kleur zijn geaccentueerd.

2. - BIECHTSTOEL.

Rechts ziet u achter de leeuwtafel een biechtstoel voor een persoonlijk contact met de priester in het sacrament van de boete en vergeving, waarbij de goede verhouding tot God en evenmens wordt overwogen en hersteld.

3. - ROUWKAPEL.

Oorspronkelijk is deze ruimte ontworpen en gebruikt als doopkapel. U ziet het nog aan de gebrandschilderde ramen. Links in de hoek Naäman de Syriër wordt gereinigd in de Jordaan (2 kon.5,14 en Luc.4,27). Recht voor U de doop van Christus door Johannes. Tegenwoordig wordt hier een overledene opgebaard tot aan de uitvaartdienst.

4. - KRUISWEGSTATIES.

Door het zijpad lopend ziet u de 2e reeks van de 14 kruiswegstaties. De lijdensscènes zijn op koperen platen geschilderd met vergulde achtergrond. Ze zijn vervaardigd door Van de Wijnenborgh te Kevelaer. - 1899 -.

5. - DOOPVONT.

Deze marmeren doopvont is vervaardigd door de Utrechtse edelsmid Jan Brom. - 1901 - Het rijk versierde bronzen deksel sluit het bekken af. Door het Heilig Doopsel, dat hier door begieting met water wordt toegediend, wordt de mens op bijzondere wijze verbonden met Christus en zo lidmaat van zijn Lichaam, de geloofsgemeenschap.

6. - PAASKAARS.

Naast de doopvont staat de paaskaars, het symbool van de verrezen Christus, die het Licht der wereld is voor de mens op zijn weg door het leven, als christen.

7. - DEVOTIEHOEK.

U ziet hier, naast de zijuitgang, het uit hout gesneden, gepolychromeerde beeld van **MARIA**, koningin van de rozenkrans. - 1892 - .Zij draagt het kind Jezus op haar schoot en reikt de rozenkrans aan als een gebedssnoer om al biddend te mediteren over het leven van Jezus.

Er naast staat een neogotische koperen **kroonluchter** - 1895 -.

Iets hoger ziet u op een console een beeld dat voorstelt de heilige **GERARDUS MAJELLA**, die via de paters redemptoristen een bijzondere devotie kreeg en bij de mensen hoog aangeschreven staat om zijn wonderbare voorspraak bij God.

Hij werd geboren 1726 in Muro bij Napels en stierf, na een voorbeeldig leven, als Redemptoristenbroeder in 1756.

8. - KRUISBEELD OP CALVARIETOP.

Het houten corpus is enige eeuwen oud. Het had eertijds een plaats op het oude kerkhof. Het werd in 1955 door de Bornse kunstenaar Herman Liedenbaum ontdaan van een dikke verflaag en na gerestaureerd te zijn, geplaatst op een nieuw voetstuk, in de vorm van een rotspartij (Calvarieberg). De paradijsslang kronkelt er omheen met een appel in de bek.

9. - ZIJ-ALTAAR.

Uit hout gesneden en gepolychromeerd zijaltaar. - 1894 -. Vervaardigd door Te Poel en Stoltefus uit Den Haag.

Het is toegewijd aan de **H.Familie**, Jezus, Maria en Jozef. Aan de zijkant ziet u een **gebrandschilderd raam**, waarin St.Jozef is afgebeeld.

Dit raam werd door de Rooms Katholieke Werkliedenvereniging aan de kerk geschonken, daar St. Jozef hun patroon was.

10.- PREEKSTOEL.

Plaats van de verkondiging van het evangelie.

Eertijds had deze preekstoel zijn plaats bij de eerste pilaar in het middenschip, om zonder technische middelen verstaanbaar te zijn in de gehele kerk.

In 1966 werd hij op deze plaats gezet in ingekorte vorm.

Hij werd vervaardigd in het atelier van Te Poel en Stoltefus uit Den Haag. - 1894 -

De preekstoel is voorzien van 2 oorspronkelijk gepolychromeerde houten taferelen uit de bijbel.

Weergegeven zijn:

1. De prediking van Christus aan de mensen.
2. De zending van Christus aan de apostelen.
3. Enkele evangelisten

10a- DRIEVOUDIGE KROON,

Deze kroon is vervaardigd aan het einde van de 19e eeuw en de kroon heeft gehangen in de O.L.Vrouwe kerk te Zwolle. De huidige vergulde kroon is gerestaureerd uit twee kronen en als een drievoudige kroonluchter gemaakt door de kunstsmit Willem Jonkers uit Diepenheim in 1990

11 .- GEBRANDSCHILDERDE RAMEN.

(De meest geschikte plaats om het priesterkoor te overzien is in het middenpad bij de eerste banken.)

De ramen in de absis, behoren tot de mooiste in Twente. Ze zijn vervaardigd door het beroemde glazeniers geslacht, de Gebroeders Nicolas uit Roermond.

Zij geven weer: Taferelen uit het oude en het nieuwe testament. Beneden de voorafbeelding (OT) en boven de vervulling in het nieuwe verbond:(NT)

a. schepping van de mens	- Jezus, de nieuwe Adam
b. paaslam van de Joden	- Laatste avondmaal
c. offer van Isaac	- Kruisoffer van Christus
d. Jonas uit de buik van het zeemonster	- Christus komt te voor schijn uit het graf
e. Elia's Hemelvaart	- Christus' Hemelvaart

12.- SACRAMENTSALTAAR.

De ramen zijn gegroepeerd rond het sacramentsaltaar, dat vóór het 2e Vaticaanse Concilie het hoofdaltaar was. In het midden is het Tabernakel (achter gordijn), waarin het Heilig Brood, de overgebleven Heilige Hosties, bewaard worden en bij de volgende eucharistieviering worden genuttigd. Als teken van de aanwezigheid van de H.Hosties brandt de **GODSLAMP** (hangt rechts aan de zijkant).

De altaartombe uit steen geeft twee oudtestamentische gebeurtenissen weer n.l. Manna - regen in de woestijn en het offer van Melchisedech.

13.- ALTAAR - RELIËFS.

Naast het tabernakel zijn 2 uit hout gesneden reliëfs, nog in de oorspronkelijke kleuren. Links de bruiloft van Kana, rechts de wonderbare broodvermenigvuldiging. Aan weerszijden daarvan 2 beelden n.l. Petrus en Paulus. Het geheel is vervaardigd door Te Poel en Stoltefus. - 1891 -.

14.- Aan weerszijden van het tabernakelaltaar ziet u op consoles 2 beelden n.l. **JOZEF EN MARIA**. Deze gepolychromeerde houten beelden, zijn vervaardigd door Bernard Frank Muller. - 1787 -. Zij komen uit de schuurkerk, die in Oud Borne op de Koppelsbrink heeft gestaan.

15.- PRIESTERKOOR.

Vóór in het priesterkoor ziet u eerst een gesmede lezenaar. Deze wordt gebruikt voor de lezingen uit de bijbel tijdens de diensten.

Het stenen altaar is geplaatst na de liturgievernieuwing van het 2e Vaticaanse Concilie. Het wordt gebruikt in de Eucharistieviering.

Deze vormt het hart van ons geloof: Het is de kostbaarste dienst aan God, omdat het Lam Gods, dat op mysterieuze wijze aanwezig is op het altaar, aan God de Vader wordt aangeboden. In de Communie worden we omgevormd tot het mystieke Lichaam van Christus, en het geeft, verenigd met Christus, ons kracht voor de levenstaak als christen.

16.- HEILIG HART BEELD.

Links op de console bij de eerste pilaar staat het H.Hartbeeld uit hout gesneden. In de zestiger jaren werden alle beelden met een bruine verf bestreken als beter passend bij de toen geheel grijs geschilderde kerk.

De oorspronkelijke kleuren werden bij de restauratie in 1988 weer aangebracht.

17.- TRIOMFKRUIS.

In het middenpad staande, ziet u een groot kruis aan het gewelf bevestigd. Het is ook gemaakt in het atelier van Te Poel en Stoltefus. - 1890 -.

Het is versierd met 4 medaillons waarop de symbolen van de 4 evangelisten staan. Het Triomfkruis was oorspronkelijk gepolychromeerd en is opnieuw geschilderd in 1988 door de kunstschilder F. Bakker uit Borne.

18.- **GEBRANDSCHILDERDE RAMEN,**

Staande in het middenpad, ziet u in de dwarsbeuken rechts en links grote gebrandschilderde ramen met afbeeldingen van de twaalf apostelen. De namen staan onderaan in de ramen. Volgens de overlevering zijn ze allen voor het geloof de marteldood gestorven; vandaar dat de meeste apostelen zijn uitgebeeld met het martelwerktuig, waarmee zij zouden zijn omgebracht, en velen met de bijbel in de hand als teken dat zij verkondigers waren van de boodschap van Christus.

19.- **HET ORGEL.**

Het orgel is eind vorige eeuw gebouwd met een pneumatisch kegellade systeem. Het is samengesteld met pijpwerk uit een ouder orgel en aangevuld en uitgebreid. Het orgel stond oorspronkelijk achter in de kerk op de zangzolder; U ziet daarom in de voorgevel van de kerk in het gebrandschilderd raam een medaillon van de Heilige Cecilia, die de patrones van de koorzangers wordt genoemd. Het orgel is in 1969 gerestaureerd, uitgebreid met een nieuw klavier en 4 registers door de orgelbouwers van de bekende firma Vermeulen uit Alkmaar. Het orgel werd verplaatst naar beneden, waar het nu staat.

20.- Om meer bij de liturgie betrokken te zijn, kwam ook het zangkoor daarna naar beneden in de **KOORBAK** (no.20).

21.- **H. STEPHANUS.**

De eerste diaken in de kerk. Hij is de patroon van deze parochie. Hij werd gestenigd voor zijn geloof in Jezus Christus, vandaar dat hij in zijn hand de stenen draagt.

22.- **H. BARBARA.**

Deze heilige is een martelares uit de derde eeuw, die in Nicodemia onder Maximinus met het zwaard is omgebracht. Zij is in Borne de patrones van een uitvaartvereniging, die naar haar genoemd is.

23.- **H. THERESIA** van Lisieux.

Deze Franse karmelietes leefde van 1873 - 1897. Zij werd in 1923 zalig verklaard en als voorbeeld gesteld aan de gelovigen, die haar eenvoud en kinderlijke liefde tot God bewonderen. Als u de weg vervolgt door het zijpad, waar u een goede doorkijk krijgt van het zijgewelf en het lijnenspel der bogen, dan loopt u langs de eerste zeven kruiswegstaties. U ziet dan ook de zijramen met in elk middelste raam een medaillon met de afbeelding van een gelovige (heilige) die bewonderd werd om zijn of haar grote liefde tot God en als voorbeeld werd gesteld aan de gelovigen. Vaak staan de namen van de schenkers van deze gebrandschilderde ramen vermeld in het onderste gedeelte.

24.- H. ANTONIUS,

Verder naar achteren lopend, ziet u hoog op een console boven de ingang van de Mariakapel, de beeltenis van de Heilige Antonius. Hij is geboren in Lissabon 1195 en leefde als Franciscaanse monnik in Italië. Hij was een groot predikant en hij stierf in Padua in 1231. Hij wordt door veel gelovigen regelmatig gevraagd om verloren zaken terug te helpen vinden.

25.- MARIAKAPEL.

U ziet achter in de kerk gekomen, binnen een gesmeed hekwerk, een devotiekapel. Dit smeedwerk is vervaardigd door de kunstsmid Willen Jonkers uit Diepenheim (1993). De ingang is in het torenportaal. Deze kapel is overdag open. In de kapel is een **ICOON** van Maria met Jezus op haar arm. Het is een reproductie van een van de oudste iconen uit de christelijke kunst, genoemd: **Maria, Moeder van altijddurende bijstand**. Zo wordt zij aangesproken in de gebeden om haar voorspraak te verkrijgen bij God in de hemel. De kaarsen, die er bij staan, zijn een onuitgesproken kristallisatie van wat er leeft in de mensenharten en wat vaak met geen woorden is weer te geven.

26.- GEDACHTENIS - KRUISJES.

Op een groene achtergrond ziet u witte kruisjes met namen van parochianen, die in ons midden hebben geleefd en die naar de Heer zijn gegaan. Zij worden in de loop van het jaar steeds herdacht, in de gebeden tijdens de diensten.

27.- HOOFDPORTAAL.

In het hoofdportaal ziet u verschillende iconen, een gordijn en een beeltenis van Maria. Dit alles dient als aankleding, wanneer deze ruimte door de week gebruikt wordt als dagkapel. In het gebrandschilderde raam boven de hoofdingang staat het wapen van Borne.

Mocht u uitgebreide gegevens van deze kerk en parochie willen hebben, dan is er een boek getiteld: "**Honderd Jaar Stephanus Parochie**" te koop in de pastorie.

Borne april 1999
Pastoor W.Th.J. Bosch

